

De Woutertje Pieterse Prijs bekroont de mooiste boeken die het afgelopen jaar zijn verschenen. Voor 2024 zijn er zes boeken genomineerd.

Om leraren te inspireren aan de slag te gaan met actuele én goede kinder- en jeugdboeken, bieden wij lestips bij de genomineerde boeken aan. Dit jaar zijn er lestips vanaf groep 3 van het basisonderwijs tot en met de onderbouw van het voortgezet onderwijs.

LESTIPS

VOOR EIND GROEP 3 EN GROEP 4 VAN HET BASISONDERWIJS

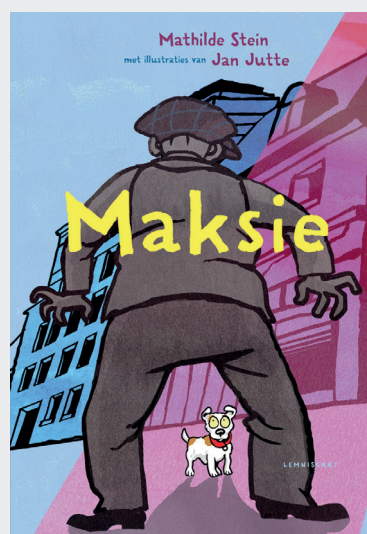
Deze lessuggesties richten zich op het boek *Maksie* van Mathilde Stein & Jan Jutte (Uitgeverij Lemniscaat), een boek voor beginnende lezers.

Thema's in dit boek

- zoektocht
- dierenwinkel
- held en boef
- vermommen
- vooringenomenheid / vooroordelen
- niets is wat het lijkt
- ironische spanning

Uit het juryrapport

'Ook jonge kinderen die voor het eerst leren lezen, hebben recht op verhalen die zowel inhoudelijk als stilistisch prikkelen. Gelukkig hebben ze nu *Maksie*. Een heerlijk grappig verhaal met sterke spanningsopbouw, waarbij je als lezer van het ene in het andere avontuur rolt. Knap is de symbiose van het gelaagde verhaal en de ijzersterke prenten.'

Maksie

Maksie is een klein hondje dat woont in een dierenwinkel. Hij droomt ervan om een grote stoere baas te hebben, maar helaas hebben alleen oude omaatjes met suffe tassen belangstelling voor hem. Hij wordt ermee geplaagd door de grote honden in de dierenwinkel. Dus besluit hij zelf op zoek te gaan naar zijn droombaas. Al gauw ziet hij hem staan aan de overkant van de straat: een stoere man met een grote zwarte zak (en geen *suffe oude oma tas*). *Maksie* stapt op hem af, maar de droombaas rent hard weg. *Maksie* zet de achtervolging in. Wat volgt zijn spannende en komische situaties, omdat de lezer meer begrijpt en ziet dan *Maksie*.

KLABAM

VTS EN ONOMATOPEE (KLASSIKAAL EN IN DUO'S)

BELEVEN

Voorlezen (p. 7-51)

Lees het verhaal voor en laat tegelijkertijd de afbeeldingen zien. Stop met lezen aan het eind van hoofdstuk 24.

Visual Thinking Strategies (VTS)

Laat leerlingen de afbeelding op p. 52-53 zien en stel de vragen:

1. wat gebeurt er op de afbeelding?
2. waaraan zie je dat?
3. wat kunnen we nog meer ontdekken?

Herhaal vraag 2 en 3 een paar keer.

Deze manier van vragen stellen heet *Visual Thinking Strategies* en komt uit de museumwereld. Je laat leerlingen hiermee vanuit de eigen ervaring reflecteren op een afbeelding.

Onomatopoeie en klanken (duo's)

Bekijk na het gesprek de woorden die op de afbeelding staan en merk op dat het geluiden zijn die je hoort (onomatopoeie). Laat de leerlingen de geluiden nabootsen in een klankspel. Laat ze daarna in duo's een nieuw geluid toevoegen en er het woord bij verzinnen hoe het klinkt. Ze kunnen er ook een tekening bij maken. Daarna mogen alle duo's om beurten hun woord met tekening en klank presenteren aan elkaar.

© illustratie Jan Jutte |
Uitgeverij Lemniscaat

ACHTERGRONDINFO

Werken aan het vergroten van verhaalbegrip en literaire competentie

Boeken voor beginnende lezers

Vaak zijn de boeken die kinderen krijgen aangeboden als ze net leren lezen ingedeeld op technisch leesniveau, het zogenaamde AVI-niveau. Het verhalende en literaire element in deze boeken blijft achterwege. Om de leesmotivatie te behouden in groep 3 en 4 (het zogenaamde *sleutelmoment* in de leesontwikkeling van kinderen) is het juist belangrijk dat er meer aandacht is voor leesbeleving. Gelukkig verschijnen er nu boeken die daar rekening mee houden, zoals de boeken van Mathilde Stein en de serie *Tijgerlezen* van uitgeverij Querido.

Jan Klaassen-effect

Als tekst en beeld iets anders vertellen, is er sprake van een contrapunt. Deze situatie leidt ertoe dat je als lezer extra alert bent omdat er iets niet lijkt te kloppen. In *Maksie* wordt hier gebruik van gemaakt, doordat de tekst vanuit het hoofdpersonage wordt verteld en hij niet doorheeft wat de lezer al lang in de illustraties heeft gezien. Het *Jan Klaassen-effect* zorgt er dan voor dat je de hoofdpersoon wilt waarschuwen: 'pas op Maksie!!!'. De komische situatie die ontstaat wordt aangeduid als dramatische ironie.

DRAMATISCHE IRONIE

INTERACTIEF VOORLEZEN EN POPPENKAST (IN GROEPJES)

BEGRIJPEN

Interactief voorlezen (p. 54-86)

Laat de leerlingen het *Jan Klaassen-effect* ervaren (zie ook de *Achtergrondinfo*) door ze te laten reageren tijdens het voorlezen. Lees het deel van de achtervolging daarom interactief voor door elke keer te vragen: *wat wil je Maksie laten weten?* of *waar wil je Maksie voor waarschuwen?*

© illustratie Jan Jutte |
Uitgeverij Lemniscaat

Poppenkastspel (groepjes)

Verdeel de klas in groepjes van ca. 6 leerlingen. Laat ze samen een poppenkastspel spelen van de achtervolging. Ze kunnen hiervoor bijpassende poppen zoeken (of zelf maken) en de rollen onderling verdeelen: Maksie, Gluiper Gerrit en Agent Ben (vermomd als het omaatje). De rest van de leerlingen in het groepje is het publiek dat Maksie moet waarschuwen (net als bij het voorlezen). Laat de leerlingen samen oefenen met het boek erbij. Hieruit kunnen ze ook de dialogen halen.

Eventueel kunnen ze na het oefenen hun poppenkastspel ook opvoeren voor de hele groep.

WAT DENK JIJ?

TEKST EN BEELD VERGELIJKEN (IN TRIO'S EN KLASSIKAAL)

REFLECTEREN

Analyseren (p. 7-88)

Verdeel de klas in trio's en geef elk trio 4-5 hoofdstukken om te bekijken. Zet sterke en zwakke lezers bij elkaar, zodat ze elkaar kunnen aanvullen met lezen en kijken. Laat ze de tekst goed lezen en opschrijven wat Maksie denkt. Daarna bekijken ze de afbeeldingen en schrijven ze op wat ze zelf denken. Klopt het wat Maksie denkt? Wat zien ze in de afbeeldingen gebeuren?

Ophalen (klassikaal)

Elk trio mag (op volgorde van de hoofdstukken) opnoemen wat ze hebben ontdekt. Schrijf dit kort op het bord.

Voorlezen (p. 89-94)

Lees de laatste hoofdstukken voor.

Nabespreken (klassikaal)

Besprek het verhaal na aan de hand van de volgende vragen:

- hoe voelt Maksie zich aan het begin van het verhaal?
- hoe denk je dat Maksie zich aan het eind van het verhaal voelt?
- wat is er veranderd?
- wie vind jij de held in dit verhaal?
- hoe komt dat?

MEER LEZEN?

Meer boeken zonder AVI-niveau voor beginnende lezers

- *Pluk en Pluis. De weg naar terug* (2022) van Mathilde Stein, Uitgeverij Lemniscaat. Bekroond met een Zilveren Griffel.
- *Vuurtorenbeer* (2023) van Mathilde Stein & Piet Grobler, Uitgeverij Lemniscaat.
- *Peetje & Flieflo en de verdwaalde superstinker* (2024) van Mathilde Stein & Will Hughes, Uitgeverij Lemniscaat.
- *Serie Tijgerlezen* van Uitgeverij Querido.

Meer lessuggesties

Uitgeverij Lemniscaat heeft ook les- en spelsuggesties bij *Maksie* gepubliceerd. Scan hiervoor onderstaande QR-code:

Bronnen

- Montfoort, Agnes van & Wassing, Alix (2020). *De doorgaande leeslijn. De leesontwikkeling van 0-20 jaar*. Amsterdam: Stichting Lezen.
- Pol, Coosje van der (2010). *Prentenboeken lezen als literatuur. Een structuralistische benadering van het concept 'literaire competentie' voor kleuters*. (Stichting Lezen reeks; dl. 16). Delft: Eburon.
- Reichenfeld, Loes (2019). 'Kijk Wijzer naar prentenboeken'. *Didactiefonline*. <https://didactiefonline.nl/blog/vriend-en-vriend/kijk-wijzer-naar-prentenboeken>.

Colofon

Deze lestips zijn ontwikkeld door Loes Reichenfeld (LEES met LOES) - www.leesmetloes.nl in opdracht van de Stichting Woutertje Pieterse Prijs.

Scan onderstaande QR-code voor lessuggesties bij de andere genomineerde boeken:

De lestips worden aangeboden dankzij de steun van de Brook Foundation en De Versterking.